

18 MRT 2008

Directie Ruimte, Milieu en Water

Provincie Zeeland

bericht op brief van: 14/02/2008
 uw kenmerk: PZDB-B-08043
 ons kenmerk: 08008290/NB.08.011
 afdeling: Water en Natuur
 bijlage(n): 1
 behandeld door: E.C. Stikvoort
 door kiesnummer: 0118-631128
 onderwerp: vergunning ex artikel 19d
 Natuurbeschermingswet 1998
 "Oosterschelde"

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
 (Projectbureau Zeeuwaringen)
 t.a.v. heer Ing. J.J.C.M. van der Horst
 Postbus 1000
 4330 ZW MIDDELBURG

PROJECTBUREAU ZEEWARINGEN	ACTIE	INFO
DIRECTIE WATERSCHIED		
PROJECTMANAGER		X
MANAGER PROJECTBEHEERSING		
SECRETARIAAT		
TECHNISCH MANAGER		
OMGEVINGSMANAGER		X
PROJECTSECRETARIS		
CONTRACTMANAGER		X
TECHNIEK Doelvoorbereiding Ontwerp		
TECHNIEK Doelvoorbereiding Monitor		
TECHNIEK Adviseur Toetsingen		X
L. Koks		X
W. Helders		X
H. Hooffman		X
ARCHIEF nr. PZDB-B-080014		X
CIRCULATIE MAP		

verzonden:

17 MAART 2008

Middelburg, 14 maart 2008

Geachte heer Van der Horst,

In aanvulling op ons schrijven van 18 februari 2008 (kenmerk 08005542) betreffende uw aanvraag voor een vergunning op grond van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 voor de uitbreiding van het experiment met het verplanten van zeegras in het Natura 2000-gebied Oosterschelde, berichten wij u het volgende.

Ontwerpbeschikking

Rekening houdend met de constatering dat de natuurbelangen van Oosterschelde zich niet verzetten tegen vergunningverlening en het belang van de uit te voeren werkzaamheden, hebben wij het voornemen de gevraagde vergunning onder voorwaarden te verlenen. Een ontwerpbeschikking hiertoe sluiten wij dan ook bij. Leest u vooral deel A van de ontwerpbeschikking zorgvuldig door; hierin staan de voorschriften die we aan de vergunning verbinden.

Zienswijze

Wij stellen u hierbij in de gelegenheid om uiterlijk 14 april 2008 uw zienswijze met betrekking tot de ontwerpbeschikking bij ons naar voren te brengen. Indien wij op die datum geen reactie hebben ontvangen nemen wij aan dat u geen gebruik wenst te maken van deze gelegenheid.

Wellicht ten overvloede wijzen wij u op het feit dat de mogelijkheid om bezwaar te maken pas bestaat indien de definitieve beschikking op de aanvraag voor de vergunning bekend wordt gemaakt. Bezwaar tegen de bijgesloten ontwerpbeschikking is dus niet mogelijk.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
 namens dezen,

b.a.

 drs. R.M. Mooij,
 Afdeling Water en Natuur.

ONTWERPBESCHIKKING NB.08.011

Deze vergunning bestaat uit drie delen:

In deel A leest u waarvoor en waarom u de vergunning krijgt.

In deel B leest u over het wettelijke kader en het beleid die een rol spelen bij het verlenen van deze vergunning.

In deel C leest u meer over het Natura 2000-gebied Oosterschelde en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied.

Deel A. De vergunning

Wij verlenen u (Ministerie van Verkeer en Waterstaat (Projectbureau Zeeweringen)) vergunning voor de uitbreiding van het experiment met het verplanten van zeegras in het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

Dit doen we op grond van artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998. De vergunning geldt in het Natura 2000-gebied Oosterschelde voor het deel dat is aangewezen als Vogelrichtlijngebied/beschermde natuurmonument. Hierin hebben we de aanvraag voor het Habitatrichtlijngebied meegenomen (conform artikel 6, lid twee, drie en vier van de Habitatrichtlijn).

Hieronder leest u achtereenvolgens:

- welke voorschriften wij aan deze vergunning verbinden;
- tot wanneer de vergunning geldig is;
- voor welke activiteiten u de vergunning precies krijgt;
- op welke argumenten wij onze beslissing hebben gebaseerd;
- de zienswijzen van verschillende belanghebbenden.

1. Voorschriften

Om de natuur in het Natura 2000-gebied te beschermen, verbinden we aan de vergunning een aantal voorschriften. Tijdens het uitvoeren van uw activiteit bent u dan ook verplicht zich aan onderstaande voorschriften te houden.

1. De werkzaamheden dienen strikt conform de vergunningaanvraag te worden uitgevoerd, voor zover niet in strijd met de voorwaarden in deze vergunning.
2. Vóór aanvang van de activiteiten dient een 'toolbox-meeting' gehouden te worden waarin de relevante mitigerende maatregelen worden uitgelegd aan de betrokken werknemers.
3. Alle activiteiten die verband houden met de daadwerkelijke transplantatie (dus 'voorbehandeling' en verplanten) vinden uitsluitend plaats in de periode 26 mei 2008 tot en met 4 juli 2008. Dit geldt dus niet voor de monitoring en kleine nazorg-activiteiten, zoals verwijderen van eventuele scheuten slijkgras en wegnemen van oneffenheden.
4. Tijdens alle activiteiten die verband houden met het daadwerkelijke verplanten van de zeegraszoden, op zowel de donor- als de transplantatielocaties, is minstens één ter zake deskundige medewerker ter plaatse van de uitvoering en bewerkstelligt dat de werken conform de plannen en mitigerende maatregelen plaatsvinden.
5. Het materieel dat buitendijks wordt gebruikt mag maximaal een wieldruk hebben van 2 ton/m².
6. Op de donorlocatie ten oosten van het Schor van Viane mag het zeegras tot een afstand van maximaal 10 meter uit de visuele dijkteen (de zichtbare overgang van glooiing naar kreukelberm en/of slik) worden opgenomen. Op de donorlocaties Slikken van Viane West en Goese Sas mag zeegras tot een afstand van maximaal 15 meter uit de visuele dijkteen worden opgenomen.
7. De op te nemen zeegraszoden dienen minimaal een zeegrasbedekkingspercentage van 5% te hebben.
8. Materiaal en materieel mogen bij de proeflocatie Krabbenkreek Zuid alleen over het water aangevoerd worden. Het is toegestaan om de aanvoerboot op het slik nabij deze proeflocatie droog te laten vallen. Het is niet toegestaan om voor het transport van materiaal en materieel de Schapendam over het Schor van St. Annaland te gebruiken. Personeel mag te voet wél van deze route gebruikmaken.
9. Bij de donorlocatie Slikken van Viane Oost mag het donorgebied niet buitendijks vanaf het Schor van Viane aangereiden worden en dient minstens een afstand van minstens 200 meter tot het schor gehouden te worden.
10. Op de locaties waar zeegraszoden zijn opgenomen dient de bodem met een schelpenlaag tegen wadpieren behandeld te worden om de hergroei van zeegras te bevorderen. Dit geldt niet voor de zone tot 5 meter vanaf de visuele dijkteen bij de Slikken van Viane. Deze zone mag onbehandeld blijven.

Pachter

11. Indien de donorlocaties door zeegras geherkoloniseerd worden en de transplantatieproef succesvol verloopt, moet het (nieuwe) zeegras bij de verbetering van het dijktraject ook verplant worden.
12. De werkzaamheden en transportbewegingen op de verplantlocaties dienen minimaal 200 meter afstand te houden tot de schorren, met uitzondering van personeel dat te voet via de Schapendam over het Schor van St. Annaland naar of van de proeflocatie bij Krabbenkreek Zuid gaat.
13. De schelpen die als antiwadpierenmaatregel in de bodem worden aangebracht dienen afkomstig te zijn uit de Oosterschelde.
14. Indien netten als antiwadpierenmaatregel worden toegepast dienen deze van afbreekbaar materiaal vervaardigd te zijn.
15. De werkzaamheden (inclusief monitoring) mogen alleen plaatsvinden tussen 3 uur na hoogwater en 3 uur voor hoogwater, uitgezonderd de maand juni en uitgezonderd het verplanten van de zeegraszoden op de proeflocatie Krabbenkreek Zuid van 26 t/m 31 mei 2008. In juni geldt geen beperking voor wat betreft het betreden van de slikken in relatie tot het getij.
16. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de transportroutes en een aangrenzende strook van 10 meter door een ter zake deskundige gecontroleerd op het voorkomen van broedvogels. Indien er zich broedvogels ophouden, dient de transportroute zodanig aangepast te worden dat verstoring vermeden wordt, zulks ter beoordeling van een ter zake deskundige.
17. Om verstoring van eventuele nog laat (in mei, begin juni) aanwezige trekvogels zoveel mogelijk te voorkomen, dient de volgende volgorde van inrichting van verplantlocaties aangehouden te worden: Krabbenkreek Zuid, Krabbenkreek Noord, Rattekaai en tot slot Dortsman Noord.
18. Buiten de donor- en transplantatielocaties mogen zeegrasvelden niet worden betreden of beroerd.
19. De slikken in de directe omgeving van de werkzaamheden mogen alleen voor de voor het experiment noodzakelijke werkzaamheden worden betreden.
20. Monitoringswerkzaamheden worden door een groep van maximaal 6 personen uitgevoerd.
21. De monitoringswerkzaamheden zijn aan een maximaal aantal bezoeken per maand per verplantlocatie gebonden:
 3x per maand in: mei 2008, oktober 2008 t/m december 2009;
 4x per maand in: juni 2008, juli 2008 en september 2008;
 5x per maand in: augustus 2008.
22. Er wordt geen geluidsapparatuur of geluid producerende apparatuur gebruikt, anders dan strikt noodzakelijk is (voor de uitvoering en in verband met communicatie of veiligheid).
23. Bij de inzet van hydraulische machines dient te worden voorkomen dat er olie lekkage plaatsvindt. Mocht er desondanks toch verontreiniging plaatsvinden, dan dient dit naar een erkende verwerker te worden afgevoerd.
24. Zodra personeel van de politie, de provincie Zeeland of de Algemene Inspectie Dienst vraagt naar uw vergunning, bent u verplicht om deze te tonen.
25. U dient de heer C. Beekman, medewerker Handhaving van de provincie Zeeland, minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden te melden wanneer u begint met uw werkzaamheden. Hij is bereikbaar via telefoonnummer (0118) 631956 of via het mailadres c.beekman@zeeland.nl.
26. De initiatiefnemer houdt de provincie Zeeland op de hoogte van de resultaten van het experiment. Eventuele voortgangsrapportages, rapporten en publicaties worden ook aan de provincie ter beschikking gesteld. Daarnaast dient de initiatiefnemer de provincie ook uit te nodigen voor eventuele presentaties over de resultaten van het experiment. Stukken of uitnodigingen dienen gericht te worden aan de heren B. Bouwman en E.C. Stikvoort van de Directie Ruimte, Water en Milieu van de provincie Zeeland.

2. Geldigheid

Deze vergunning is geldig tot en met 31 december 2009. Zorgvuldig nakomen van de bovenstaande voorschriften, voorkomt dat we de vergunning voortijdig intrekken of wijzigen.

3. Uw activiteiten

U vraagt vergunning aan voor het uitbreiden van het thans lopende experiment met het verplanten van klein zeegras (*Zostera noltii*) in de Oosterschelde. Voor dat experiment hebben wij u vergunning verleend (kenmerk RMW0707174 / NB.06.0017, d.d. 29 juni 2007). De uitbreiding van het experiment betreft een tweede fase, zoals was voorzien. In deze tweede fase zijn bevindingen en resultaten van de eerste fase mede sturend geweest voor de uitvoering van de tweede fase. Het Onderzoeksplan Zeegrasmitigaties Oosterschelde van de Radboud Universiteit Nijmegen staat net als in 2007 aan de basis van het thans te vergunnen aanvullende experiment.

U geeft aan dat het experiment benodigd is ter voorbereiding op het verplanten van zeegras vanuit werkstroken langs dijktrajecten die vanaf 2010 door het projectbureau Zeeweringen rond de Oosterschelde zullen worden verbeterd. Werkstroken zijn de bodemzones langs de dijkvoet die onvermijdelijk door de dijkverbetering beroerd zullen worden. Zonder maatregelen zal het in de werkstroken aanwezige zeegras tenminste tijdelijk, maar waarschijnlijk permanent verloren gaan. Het experiment is erop gericht een uiterste inspanning

te leveren om dat zeegras te redden. Zeegras is een specifieke en bijzondere natuurwaarde waarvan in de Delta, maar ook in en buiten Nederland, als gevolg van een sterke achteruitgang in de twintigste eeuw, nog maar een klein areaal beschikbaar is. Als ecosysteemvormer is het ook voor andere natuurwaarden van groot belang. Indien het experiment slaagt, zal het verplaatsen van zeegras in voorkomende gevallen worden opgenomen als mitigerende maatregel bij toekomstige dijkverbeteringswerken. De eerste resultaten van de eerste fase van het experiment zijn zeer hoopgevend.

Zoals gezegd zal, als de experimenten succesvol verlopen, het zeegras in de jaren voorafgaand aan de dijkverbeteringen, als mitigerende maatregel vanuit de (toekomstige) werkstroken verplant gaan worden. Dat zal een jaarlijks terugkerende activiteit worden. U opteert daarbij dan voor een meerjarige vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, één en ander in nauw overleg met provincie Zeeland.

U geeft aan dat net als in 2007 de uitbreiding van het experiment afgestemd is met diverse belangenorganisaties, namelijk de Werkgroep Beheer en inrichting Nationaal Park Oosterschelde, Rijkswaterstaat Zeeland, Zeeuwse Milieufederatie, Vogelbescherming Nederland, Gemeente Tholen, Gemeente Reimerswaal, Staatsbosbeheer en de Producentenorganisatie Mosselteelt.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende kadastrale percelen:
Donorlocatie Slikken van Viane: DVL00E 548, DVL00G 631 en 639
Donorlocatie Goese Sas: GOE00AB 191, 192 en 462
Proeflocatie Krabbenkreek Noord: PLL00H 257 en 321
Proeflocatie Krabbenkreek Zuid: ANL00C 137 en 140 en VSM03G 141 en 283
Proeflocatie Dortsman Noord: TLN00K 97

Op hoofdlijnen behelst de aanvraag de volgende activiteiten:

- Als donormateriaal zal klein zeegras in zoden van 0,75 bij 1,50 meter en 10 cm dikte uit toekomstige werkstroken worden opgenomen. Het betreft zeegras van de Slikken van Viane, oostelijk van het schorretje en mogelijk ten westen van het schorretje, en eventueel van het Goese Sas, ingeval er onvoldoende zeegras op de Slikken van Viane beschikbaar is. In totaal gaat het om maximaal circa 1.000 m².
- Na het verwijderen van de zeegraszoden wordt op de donorlocatie nog circa 10 centimeter bodem ontgraven, waarna als antiwadpierenmaatregel een laag schelpen van minimaal 7 cm dikte wordt aangebracht. De ontgraven grond wordt vervolgens teruggezet op de schelpenlaag, zodanig dat het oude profiel van het slik weer hersteld wordt. De schelpenlaag is bedoeld om de mogelijkheden voor hervestiging van zeegras te verbeteren. Bij de Slikken van Viane wordt vanwege kostenefficiëntie en doelmatigheid de zone tot vijf meter uit de visuele dijkteen niet met schelpen behandeld, omdat dit dijktraject in 2010 verbeterd wordt en eventueel 'nieuw' zeegras al in 2009 verplant zal worden.
- Het transporteren van de zoden naar de proeflocaties, waarbij speciale aandacht uitgaat naar het tegengaan van uitdroging.
- Bij de proeflocatie Krabbenkreek Zuid wordt al het materiaal en materieel over water aangevoerd. Alleen personeel zal via de Schapendam over het Schor van St. Annaland naar de proeflocatie lopen. Bij de overige proeflocaties wordt het materiaal en materieel via de kortste dan wel minst verstorende route over de dijk en over het slik aangevoerd.
- Op de dijk bij proeflocatie Krabbenkreek Noord vindt tijdelijk enige opslag van materiaal plaats.
- De opgenomen plaggen zeegras worden verplant in proefvlakken nabij de proefvlakken in Krabbenkreek Zuid die in 2007 zijn aangelegd, in proefvlakken in Krabbenkreek Noord, bij Rattekaai (nabij Roelshoek) op het Verdrongen Land van Zuid-Beveland en mogelijk bij Dortsman Noord. Het doorgaan van de laatste locatie is afhankelijk van de nog onzekere beschikbaarheid van financiële middelen. De verplantlocaties zijn door ter zake deskundigen als meest gunstig (kansrijk) beoordeeld, waarbij tevens aandacht is geweest voor een goede bereikbaarheid en het zo goed mogelijk beperken van negatieve effecten op natuurwaarden. Indien het verplanten succesvol verloopt, zijn deze locaties ook de beoogde plekken waar het zeegras als toekomstige mitigerende maatregel heen verplaatst zal worden (vanaf 2009).
- De helft van de proeflocaties wordt geprepareerd met wadpierenwerende voorzieningen; waarschijnlijk betreft dit een schelpenlaag van 7 cm dik vanaf een diepte van 17 cm onder het maaiveld. Deze methode heeft de voorkeur. Mogelijk wordt – net als in 2007 – gebruik gemaakt van bio-afbreekbare netten op een diepte van 15 cm onder het maaiveld. Dit is afhankelijk van de resultaten van de eerste proef en een definitieve conclusie kan op het moment van deze vergunningaanvraag nog niet genomen worden. Duidelijkheid hierover zal in april/mei 2008, dus kort voor de uitvoering van de verplanting, komen. Het ontgraven slik wordt op de schelpenlaag teruggeplaatst en het overtollige sediment wordt gelijkmatig rondom de zoden in en buiten het proefvlak in een dunne laag uitgespreid.
- De zoden worden in twee patronen aangelegd, namelijk volgens de principes 'veilig' (9 zoden in een 'schaakbord'patroon bijeen) en 'kansrijk' (5 zoden in een 'schaakbord'patroon bijeen). Bij het principe

'veilig' beslaat elk met een antiwadpierenmaatregel behandelde proefvlak een oppervlak van 15,5 bij 15,5 meter. Bij het principe 'kansrijk' betreft het een vlak van 10 bij 10 meter. De bedoeling is dat het zeegras vanuit de zoden de directe omgeving op vegetatieve wijze koloniseert (via het wortelstelsel).

- De proeflocaties worden op de hoekpunten met paaltjes gemarkeerd.
- De uitvoering rondom het verplaatsen van de zeegrasplaggen vindt plaats in de periode van 26 mei t/m 4 juli 2008. Dit is het resultaat van een integrale afweging van benodigde tijd voor de uitvoering, de kansen van aanslaan van de zeegraszoden en het vermijden van verstoring van beschermde natuurwaarden.
- De ontwikkeling van de getransplanteerde zoden zullen op wetenschappelijke wijze gevolgd worden. Deze monitoring zal tot en met september 2009 worden voortgezet. In mei 2008 ('nulmeting') zal met de metingen worden gestart volgens de volgende frequentie: mei 3x, juni 4x, juli 4x, augustus 5x, september 4x en vervolgens vanaf oktober 2008 t/m september 2009 3x per maand.

4. Onze overwegingen

Om tot deze vergunningverlening te komen, hebben we een aantal zaken zorgvuldig afgewogen. Hieronder leest u welke argumenten een rol speelden bij ons besluit.

** Het experiment met het verplanten van zeegras is een gewenste activiteit*

In 2006 zijn in de Oosterschelde twee dijktrajecten verbeterd waarbij zeegras langs de dijken voorkwam. In de Natuurbeschermingswet 1998-vergunningen voor deze dijkverbeteringen is speciale aandacht aan het minimaliseren van de effecten op het zeegras besteed. Door het Projectbureau Zeeweringen is daarbij onderzoek opgestart om kennis rond de effecten nader te ontwikkelen. Door Provincie Zeeland is daarbij geopperd om niet alleen de effecten te verkleinen, maar ook te bezien of (tijdelijke) transplantatie van zeegras tot de mogelijkheden behoort. Door de Radboud Universiteit Nijmegen is, in opdracht van en met nauwe afstemming met het Projectbureau Zeeweringen, een onderzoeksplan opgesteld voor het uitvoeren van een experiment met het verplanten van zeegraszoden. Het beoogt (uiteindelijk) niet alleen het behoud van het areaal zeegras dat bij de dijkverbetering verloren dreigt te gaan, maar heeft door de doordachte opzet mede een aanzienlijke kans in zich om een uitbreiding van het totale areaal zeegras in de Oosterschelde te realiseren. De opzet is daarbij zodanig dat het zeegras op de verplantlocaties een kansrijke start krijgt, van waaruit de plant de omgeving zelf op vegetatieve wijze kan koloniseren. In 2007 is een Natuurbeschermingswet 1998-vergunning verleend voor de eerste fase van het experiment, dat nog steeds loopt. Voorliggende vergunningaanvraag betreft de tweede fase. De beoogde navolgende stap is het daadwerkelijk transplanteren van zeegras vanuit de werkstroken van de te verbeteren dijktrajecten (start in 2009 voor de dijktrajecten die in 2010 verbeterd worden) als mitigerende maatregel.

** Een beoordeling van de effecten is noodzakelijk*

De uitbreiding van het experiment met het verplanten van zeegras zal plaatsvinden binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Oosterschelde. Significant negatieve effecten van deze activiteit op de beschermde natuurwaarden zijn op voorhand niet uit te sluiten. De werkzaamheden houden niet direct verband met en zijn niet nodig voor het beheer van het gebied. Daarom moet op objectieve wijze onderzocht en passend beoordeeld worden wat de effecten van de activiteiten (kunnen) zijn. In opdracht van u als initiatiefnemer is door ecologen van Grontmij en Oranjewoud het rapport 'Passende beoordeling verplaatsing zeegras 2008' (d.d. 12 februari 2008) opgesteld. Bij het opstellen van de ontwerpbeschikking zijn op ons verzoek door de initiatiefnemer en de opstellers van de passende beoordeling op detail enige aanvullingen via mail ter beschikking gesteld. Naar ons oordeel bevatten het rapport en deze aanvullingen de benodigde objectieve informatie om de effecten van de geplande activiteiten te kunnen beoordelen.

** Effecten zijn mogelijk op zeegras, vogels en habitats*

Het experiment kan niet worden uitgevoerd zonder enige verstoring van beschermde habitats, organismen en de zogenaamde 'oude doelen' (zie deel C, paragraaf 2.5). Door het experiment kunnen de volgende negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden in het Natura 2000-gebied Oosterschelde optreden:

- Blijvend of tijdelijk verlies van areaal zeegras.
- Tijdelijke verstoring van broedvogels.
- Tijdelijke verstoring van niet-broedende vogels (foerageren, hoogwatervluchtplaatsen).
- Tijdelijke verstoring/beroering van habitats.

Overige effecten op beschermde natuurwaarden, inclusief de 'oude doelen', achten wij uitgesloten, dan wel nihil.

** Er zijn geen significant negatieve effecten op zeegras*

Voor de proef is maximaal iets minder dan 0,1 ha zeegraszoden vanuit de donorlocaties benodigd. Deze zoden zullen worden verzameld op locaties waar het zeegras, althans zonder maatregelen, hoe dan ook door de toekomstige dijkverbeteringen (2010-2015) verloren zullen gaan. De zoden zullen met grote zorg behandeld worden. De zoden worden getransplanteerd naar zorgvuldig geselecteerde locaties waar in het (vrij) recente verleden zeegras voorkwam en/of de leefomstandigheden (hoogteligging, sedimentsamenstel-

ling) inmiddels zodanig zijn dat de kans op 'aanslaan' van de zoden zo groot mogelijk is. Om het negatieve effect van wadpieren op de ontwikkeling van zeegras te voorkomen, zullen de proeflocaties voor een deel voorbehandeld worden door het aanbrengen van een schelpenlaag of netten in de bodem. Voor de schelpenlaag worden gebiedseigen schelpen gebruikt. De voorbehandelde vlakken zijn qua oppervlakte groter dan de verplante zoden, zodat vanuit de zoden de directe omgeving via vegetatieve uitbreiding, op de locaties met antiwadpierenbehandeling zonder de negatieve of met verminderde beïnvloeding door wadpieren, gekoloniseerd kan worden.

Op de donorlocaties zal de bodem na het verwijderen van de zeegraszoden met de schelpenmethode behandeld worden, zodat ook deze zone mogelijk opnieuw door zeegras vanuit de directe omgeving gekoloniseerd wordt. Bij de Slikken van Viane geldt dat niet voor de zone tot vijf meter uit de visuele dijkteen, omdat dit dijktraject in 2010 verbeterd zal worden en het zeegras derhalve al in 2009 als eventuele mitigerende maatregel vanuit deze werkstrook verplant zal worden. Het zeegras aldaar heeft dus minder dan een jaar om vanuit de omgeving de behandelde zone te herkoloniseren. Door de initiatiefnemer is aangegeven dat dit eventuele 'nieuwe' (geherkoloniseerde) zeegras bij de dijkverbetering van dat dijktraject ook als mitigerende maatregel verplant zal worden.

Naar ons oordeel doet de initiatiefnemer zijn uiterste best om de toekomstige onvermijdelijke schade aan zeegras langs te verbeteren dijktrajecten te mitigeren. Mogelijk draagt het experiment zelfs bij tot een uitbreiding van het areaal zeegras in de Oosterschelde. De eventuele negatieve effecten van het experiment achten wij mede in het licht van de kans op het behoud of zelfs het vergroten van het areaal zeegras in de Oosterschelde dan ook als niet-significant negatief en aanvaardbaar.

** Er zijn geen significant negatieve effecten op broedvogels*

Op de dijken en schorren in de omgeving van de donor- en proeflocaties broeden diverse vogelsoorten. Een afstand van 200 meter geldt als maximale verstoringafstand van broedvogels. Bij de donorlocaties bevindt zich alleen bij de Slikken van Viane een schorgebied. De donorlocaties ten oosten van dit schor bevinden zich op meer dan 200 meter van het schor. Als mitigerende maatregel is het niet toegestaan om het schor aan de zeezijde van de dijk dichters dan 200 meter van de oostzijde van het schor te naderen. De potentiële donorlocatie ten westen van dit schor ligt binnen de maximale verstoringafstand van 200 meter van het schor. Bij een inventarisatie van broedvogels in 2006 is gebleken dat een drietal broedterritoria binnen een afstand van 200 meter tot de donorlocatie lagen, namelijk van kievit, scholekster en tureluur. De laatste broedde het dichtste bij op een afstand van 100 meter. Er vindt geen transport over het schor zelf plaats, maar wel over de (openbare) weg en nabij de donorlocatie op het buitentalud van de dijk. De tureluur is relatief weinig storingsgevoelig en vliegt pas op bij een verstoringafstand van zo'n 50 meter. De nesten van de andere soorten lagen ook op grotere afstanden dan hun verstoringafstanden. Mogelijk dat bij het passeren van materieel broedvogels opvliegen, maar verwacht mag worden dat deze zullen weer snel op het nest terugkeren. De vogels zijn immers ook gewend aan enige verstoring door verkeer en recreanten op de openbare weg langs het schor.

Bij de verplantlocaties liggen ook schorren. Transport over het slik van en naar deze locaties zal steeds op minstens 200 meter afstand van de schorren plaatsvinden (mitigerende maatregel), zodat verstoring van broedvogels op schorren aldaar voorkomen wordt. Personeel mag wel te voet over de Schapendam door het Schor van St. Annaland naar en van de proeflocatie in Krabbenkreek Zuid gaan. Uit inventarisaties blijkt dat er door enkele vogels in de nabijheid van de Schapendam wordt gebroed, waarvan de tureluur de enige is die in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 als broedvogel beschermd is. Het te voet passerende personeel zal mogelijk enige en beperkte verstoring van broedvogels in de directe nabijheid van de Schapendam opleveren. Broedende vogels zijn minder verstoringgevoelig (broeddrang) en zullen bij deze kortdurende verstoring weer snel op het nest terugkeren. Dit zal geen blijvende schade op de broedvogels hebben.

Ook bij het transport van materiaal en materieel over de dijk en het slik kunnen op de dijk broedende vogels verstoord worden. De routes worden zodanig gekozen dat de routes zou kort mogelijk zijn en zo min mogelijk verstoring veroorzaken. Als mitigerende maatregel wordt door een ter zake deskundige, kort voorafgaand aan de werkzaamheden, nagegaan of vogels op de betreffende transportroutes broeden. In geval dat zo is zal door de deskundige een alternatieve transportroute worden bepaald om de broedvogels te mijden. Naar ons oordeel zullen de effecten op broedvogels nihil of zeer gering, niet-significant negatief en aanvaardbaar zijn.

** Er zijn geen significant negatieve effecten op niet-broedende vogels*

De slikken rond de donor- en proeflocaties fungeren als foerageerplaats voor wadvogels. Tijdens de uitvoering van de verplantings- en monitoringswerkzaamheden kunnen foeragerende vogels verstoord worden. Per proeflocatie zal het maximaal een gebied van 27 ha betreffen. De foeragerende vogels hebben echter ruime mogelijkheden om naar andere locaties in de omgeving uit te wijken. De aantallen in en rond de Oosterschelde aanwezige en foeragerende vogels zijn juist in de periode van de voorbehandeling en de transplantatie, de voorzomer, het laagst. Daarenboven neemt de biomassa aan bodemdieren (vogelvoedsel) juist in die voorzomer snel toe en is de voedselbehoefte van vogels vanuit de warmere weeromstandigheden minder groot. Daarenboven geldt dat als mitigerende maatregel in de maanden juli t/m mei de betrokken

locaties niet tussen drie uur voor en drie uur na hoogwater betreden wordt. Drie uur na hoogwater is de waterstand alweer zover gedaald dat de vogels zich over een aanzienlijk gebied hebben kunnen verspreiden en al een poosje hebben kunnen foerageren. De verstoring als gevolg van de voorbehandeling, transplantatie en monitoring zal er dus niet toe kunnen leiden dat vogels onvoldoende in de gelegenheid zijn om voldoende voedsel te verzamelen. Het effect hiervan zal zeer lokaal en beperkt zijn. Uitzondering hierop geldt voor de proeflocatie Krabbenkreek Zuid, waar het slik vanaf 26 t/m 31 mei wél tussen drie uur voor en drie uur na hoogwater betreden mag worden. Aangezien het transport van materiaal en materieel over het water plaatsvindt en de verplantlocatie op meer dan 200 meter afstand van hoogwatervluchtplaatsen ligt is het niet waarschijnlijk dat hoogwatervluchtplaatsen verstoord worden. Alleen bij het passeren van personen over de Schapendam zouden lokaal wat overtijende groepen vogels verstoord kunnen worden. Deze zullen opvliegen en na passeren van de personen terug kunnen keren of nabij op het uitgestrekte schor een alternatieve plek vinden.

Effecten op niet-broedende vogels beoordelen we dan ook als zeer gering, niet-significant negatief en aanvaardbaar.

8.1.5 Effecten op habitats

Effecten op habitats zijn bij dit experiment in beginsel op de bij laagwater droogvallende slikken en op het schor te verwachten.

Voor wat betreft schorren zal alleen de Schapendam in het Schor van St. Annaland betreden worden. Enige planten zullen op zeer beperkte schaal vertrapt (kunnen) worden, maar dit effect is uiterst lokaal en gering. Bij de slikken zal in totaal maximaal circa 0,6 ha bodem beroerd (vergraven) worden. Dit betreft het vergraven van de bodem voor het 'beschelpen' of het 'benetten', het tijdelijk opslaan (gedurende de laagwaterperiode) van ontgraven sediment langs de proeflocaties en het uitsmeren van eventueel overtollig sediment in de directe omgeving van de proeflocaties. Gezien de geringe oppervlakte ten opzichte van het totaal oppervlak slikken in de Oosterschelde en de natuurlijke dynamiek in de bodem door bijvoorbeeld (na-)jaarsstormen, waarbij grote hoeveelheden sediment opgewerveld worden, kan dit effect als tijdelijk en van geringe, niet-significante omvang beoordeeld worden. Mogelijk versterkt de bodemberoering in eerste instantie de autonome verlaging van het slik (zandhonger), maar daar tegenover staat dat het zeegras, wanneer het aanslaat, juist een remmende invloed op de bodemverlaging heeft. Daarenboven heeft het experiment een positief effect op de bedekking met zeegras, hetgeen op zichzelf een voor de natuurwaarden van dit habitat gunstige ontwikkeling is.

Door het verwijderen van zeegras op de donorlocaties neemt lokaal de bedekking met zeegras af. Dit zeegras zou echter bij de dijkverbeteringen in de komende jaren hoe dan ook verloren gaan. Bovendien worden de donorlocaties met de scheipenmethode behandeld, zodat de kans op herkolonisatie wordt vergroot. Eventueel hier hersteld zeegras zal als voorbereiding op de dijkverbetering ter plaatse óók als mitigerende maatregel verplaatst worden. Per saldo kan er op dit punt dus zelfs natuurwinst te boeken zijn.

Door het transport van materiaal en materieel zal de structuur van de bodem beïnvloed kunnen worden, waarbij er rijsporen op het slik kunnen ontstaan. Er zal gebruik worden gemaakt van licht materieel met een maximale wioldruk van 2 ton/m² (mitigerende maatregel). Ervaring bij de zeegrasproef in 2007 heeft geleerd dat de meeste sporen na een maand verdwenen zijn en na drie maanden was er niets meer van te zien. Het eventuele negatieve effect van de tweede fase van de zeegrasproef op habitats achten wij gering, niet-significant en aanvaardbaar.

** In combinatie met andere activiteiten in de Oosterschelde veroorzaakt uw activiteit geen significant negatieve effecten*

Ook als we kijken naar andere activiteiten in de Oosterschelde treden er in gezamenlijkheid geen significante negatieve effecten op. We denken hierbij aan activiteiten die tegelijkertijd met uw activiteit plaatsvinden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (het bereiken van een nieuw morfologisch evenwicht na het uitvoeren van de deltawerken en de verwachte zeespiegelstijging) als diverse menselijke activiteiten in het gebied zoals scheepvaart, visserij, recreatie en andere.

Door de zeegrasproef vindt een tijdelijke verstoring plaats van vogels waarvoor de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Te denken valt aan foeragerende en rustende stelllopers, eenden en andere soorten. Daarnaast vindt verstoring van maximaal 0,6 ha van het habitatype 'Grote, ondiepe krekens en baaien'. Verdere menselijke activiteiten, die ook een negatieve invloed kunnen hebben op de genoemde soorten en habitats zijn visserij en recreatie in het gebied, maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid.

Algemene autonome ontwikkelingen

De Oosterschelde is een zout getijdenwater, dat zeewaarts en landwaarts wordt begrensd door de Stormvloedkering en de compartimenteringsdammen. Als gevolg van de afsluitingen zijn er zowel de stroomsnelheden als ook de dynamiek afgenomen. Er wordt geen rivierslib meer aangevoerd en de geulen zijn te ruim gedimensioneerd. Het gevolg is de zogenoemde 'zandhonger', dat wil zeggen dat platen, slikken en schorren eroderen om de geulen op te vullen. Dit zorgt ervoor dat de oppervlakte intergetijdengebieden jaarlijks afneemt met 40 à 50 ha. Het verlies van intergetijdengebied en het verminderen van de droogvalduur bete-

kent een afname van foerageermogelijkheden voor steltlopers. In het doelendocument van juni 2006 wordt er echter rekening mee gehouden dat de teruggang van het intergetijdengebied niet gekeerd kan worden en zijn de doelen op deze afname afgestemd.

Recreatie

De Oosterschelde vormt een aantrekkelijk recreatiegebied, vooral in de zomer. Door geluid en aanwezigheid van o.a. wandelaars, fietsers, boten, (kite-)surfers, sportvissers (inclusief pierenspitters) kunnen broedende, foeragerende, overtuigende of rustende vogels en zeehonden verstoord worden. In het geval van de dijkverbeteringswerken zijn vooral de fietsers en wandelaars van belang door hun versturende effecten op vogels. Er kan worden aangenomen dat als gevolg van de dijkverbeteringswerkzaamheden de verstoring door recreanten zou kunnen toenemen door de aanwezigheid van nieuwe verharde onderhoudspaden indien ze dichtbij een hoogwatervluchtplaats, een slik of schor liggen. Door het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. afsluiten van onderhoudspaden) wordt voorkomen dat er (significant) negatieve effecten van recreanten als gevolg van de werkzaamheden optreden. Voor recreatie in het algemeen geldt dat maatregelen zijn genomen zoals het afsluiten van kwetsbare gebieden om (significant) negatieve effecten van recreatie op de natuurwaarden van de Oosterschelde te voorkomen.

Visserij

Er worden verschillende vormen van visserij (boomkorvisserij, mosselteelt, vaste vistuigen, mechanische en handmatige kokkelvisserij) in het gebied uitgeoefend die kunnen leiden tot verstoring van vogels en zeehonden door geluid, voedselcompetitie en tot beschadiging van de kwalificerende habitats zoals habitattypen 1160 (grote baaien). Het bezoeken van kokkelbanken tijdens laagwater in verband met handmatige kokkelvisserij kan een verstoring van rustende of foeragerende vogels tot gevolg hebben. Door de regelgeving zoals het Schelpdierbesluit en het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen bij het uitoefenen van bijvoorbeeld mechanische en handmatige kokkelvisserij worden negatieve effecten zoals voedselcompetitie en beschadiging van kwalificerende habitats zo goed mogelijk beperkt.

Dijkverbeteringswerken

Door de dijkverbeteringswerken kan het intergetijdengebied permanent worden aangetast. De kenmerkende planten en dieren die zich door aanleg van de harde oeverbeschouwingen op de dijken hebben kunnen ontwikkelen, blijven ook in de toekomst gehandhaafd. Verder kunnen broedende, rustende en foeragerende vogels verstoord worden. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voor vogels en habitats verzacht en significante effecten voorkomen.

Overige activiteiten

Windmolens kunnen negatieve effecten veroorzaken o.a. door geluid of leiden tot aanvaringen. Door het snijden van zeegroenten kan een tijdelijke en plaatselijke verstoring plaatsvinden van de functie van de schorren als hoogwatervluchtplaats, rust-, foerageer- en broedplaats voor vogels. Door betreding van het schor kan het tot verstoring van de vegetatie komen. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten verzacht en significante effecten voorkomen. Nieuwe activiteiten worden middels het verlenen van vergunningen geregeld.

** Uw activiteiten passen in het vigerende beleid*

Het beleid dat in het Beleidsplan Oosterschelde en het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 relevant is voor deze vergunningaanvraag gaat uit van het behoud en versterking van de specifieke natuurwaarden die de Oosterschelde heeft, waaronder zeegrasvelden. De verbetering van de dijktrajecten langs de Oosterschelde zijn noodzakelijk om de veiligheid tegen overstromingen vanuit zee te waarborgen. Aantasting van zeegras die zeer nabij de te verbeteren dijktrajecten voorkomt is niet te vermijden. Wij zijn van mening dat u met het experiment met het verplaatsen van zeegras uw uiterste best doet om het zeegras dat verloren dreigt te gaan te redden en waarmee mogelijk zelfs het areaal zeegras in de Oosterschelde versterkt zal worden. Dit past ook in het uitgangspunt van het Beheers- en Inrichtingsplan Nationaal Park Oosterschelde dat stelt dat ingrijpen in de natuurlijke processen om het verdwijnen van natuurwaarden te voorkomen gerechtvaardigd is. Zeegras staat onder druk in de Oosterschelde en dat heeft vooral te maken met het constante hoge zoutgehalte sinds de voltooiing van de Deltawerken. Met name de vestiging en uitbreiding van zeegras door kieming van zaden wordt hierdoor bemoeilijkt. De te vergunnen activiteit past naar onze mening dan ook binnen het vigerende beleid.

Uw activiteit heeft door het toepassen van voorwaarden en mitigerende maatregelen weinig tot geen extra negatieve effecten op de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Oosterschelde. In samenhang met andere activiteiten zullen deze eventuele negatieve effecten naar onze mening niet tot significantie leiden.

- doelstellingen voor vogelsoorten
- doelstellingen voor habitattypen en habitatsoorten
- doelstellingen uit aanwijzbesluiten van de beschermde natuurmonumenten Oosterschelde-buitendijks en Oosterschelde-binnendijks.

Ook hebben wij uw activiteit getoetst aan het geldende provinciale beleid zoals opgenomen in deel B van deze vergunning.

Meer informatie over de Oosterschelde en de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

5. Zienswijzen van belanghebbenden

Op het moment dat wij uw vergunningaanvraag binnen kregen, hebben wij een afschrift hiervan verstuurd naar:

- de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
- de colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Schouwen-Duiveland, Tholen, Reimerswaal en Goes.

Daarnaast hebben wij een ontwerpbesluit voor een zienswijze voorgelegd aan eventuele belanghebbenden, namelijk de Zeeuwse Milieufederatie, Vogelbescherming Nederland, Staatsbosbeheer en Nationaal Park Oosterschelde. Ook u als aanvrager heeft een ontwerpbeschikking ontvangen met de mogelijkheid hier een reactie op te geven.

Resultaat...

Deel B. Wettelijk kader en beleid

In paragraaf 1 van dit deel leest u welke artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 en de Habitatrichtlijn uit 1992 van belang zijn bij het verlenen van deze vergunning.

In paragraaf 2 leest u welk beleid een rol speelt bij de vergunningverlening.

1. Wettelijk kader

In 1998 is de Natuurbeschermingswet 1998 opgesteld. Op 20 januari 2005 is er een wet aangenomen die de Natuurbeschermingswet uit 1998 op een aantal punten heeft gewijzigd. Sinds 1 oktober 2005 is een aantal artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 en de wijzigingswet in werking getreden.

De voor vergunningverlening van belang zijnde artikelen zijn:

Artikel 2, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat wat we onder 'gedeputeerde staten' verstaan, voor zover niet anders is bepaald.

Gedeputeerde staten = gedeputeerde staten van de provincie waarin geheel of grotendeels zijn gelegen:

- gebieden als bedoeld in artikel 10a (zie hieronder), of
- natuurmonumenten, of
- landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten, of
- beschermde landschapsgezichten.

Artikel 10a, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat Onze Minister gebieden aanwijst om de volgende Europese richtlijnen uit te kunnen voeren:

- richtlijn (EEG) nummer 79/409 (Vogelrichtlijn)
- richtlijn (EEG) nummer 92/43 (Habitatrichtlijn)

Artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat een besluit de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied bevat. Het gaat dan om besluiten, zoals bedoeld in het vorige artikel (het eerste lid van artikel 10a). Onder instandhoudingsdoelstellingen vallen in ieder geval:

- a. doelstellingen die gaan om de instandhouding van de leefgebieden, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 79/409, of
- b. doelstellingen die gericht zijn op de instandhouding van de natuurlijke habitats of van de populaties van in het wild levende dier- en plantensoorten, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 92/43.

Artikel 10a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat de instandhoudingsdoelstelling (uit artikel 10a, tweede lid) ook betrekking kan hebben op doelstellingen gericht op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied

Voor zover deze niet vallen onder de doelstellingen volgens de richtlijnen uit het tweede lid vereist is.

Artikel 15a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

Volgens dit artikel is het gebied geen beschermd natuurmonument meer vanaf het moment dat het gebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied.

Artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied ook betrekking heeft op eerdere doelstellingen, die gericht waren op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Dit geldt ook als het gebied niet langer aangewezen is als beschermd natuurmonument. We houden dan dus doelstellingen aan zoals ze waren toen het gebied nog wel aangewezen was als beschermd natuurmonument.

Artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat het verboden is om projecten of andere handelingen te realiseren of onderscheidenlijk te verrichten:

- zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, of

- in strijd met voorschriften of beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Bovenstaande is het geval als die projecten of handelingen:

- de kwaliteit kunnen verslechteren van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een aangewezen gebied zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid.
- een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen zijn hierbij het uitgangspunt.
- de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19e van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning letten op de instandhoudingsdoelstelling en rekening houden:

- met de gevolgen die een project of andere handeling kan hebben voor:
 - het gebied dat aangewezen is op grond van artikel 10a, eerste lid, of
 - het gebied waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid;
- met een beheersplan dat op grond van artikel 19a of artikel 19b is vastgesteld.

Het gaat hier om het verlenen van een vergunning zoals bedoeld in artikel 19d, eerste lid.

Artikel 19f van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat voordat Gedeputeerde Staten een besluit nemen over een vergunning (artikel 19d, eerste lid) een initiatiefnemer van een nieuw project of andere handelingen eerst een passende beoordeling maakt voor de gevolgen van het gebied. Daarbij houdt hij/zij rekening met de instandhoudingsdoelstellingen:

- als het nieuwe project of andere handelingen niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een gebied, zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid,
- maar dit project in combinatie met andere projecten of handelingen wel significante gevolgen kunnen hebben voor het gebied.

Artikel 19g, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel geeft aan dat Gedeputeerde Staten pas een vergunning (artikel 19d, eerste lid) kunnen verlenen op het moment dat zij zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Dit moet blijken uit een passende beoordeling, zoals bedoeld in artikel 19f, eerste lid.

Artikel 19i, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de instandhouding van een gebied:

- aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid, artikel 10a, eerste lid, of
- waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12.

Deze zorg houdt in ieder geval het volgende in. Weet of kan iemand redelijkerwijs vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kan hebben voor het gebied? Dan is diegene verplicht dergelijke handelingen of nalaten te voorkomen. Is dat niet mogelijk, dan is diegene verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om die gevolgen te voorkomen. Kunnen de gevolgen niet worden voorkomen, dan is diegene verplicht deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Uitgangspunt is allereerst de instandhoudingsdoelstelling voor gebieden die aangewezen zijn op grond van artikel 10a, eerste lid. Daarnaast nemen we als uitgangspunt de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid.

Artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998

De Wet van 20 januari 2005 houdt een aantal wijzigingen in van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wijzigingen houden verband met Europeesrechtelijke verplichtingen.

Artikel V, eerste lid van deze Wet, bepaalt dat de besluiten van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden, gelden als besluiten als bedoeld in artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998.

Artikel 4, eerste lid, derde alinea, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992

Deze richtlijn gaat over de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (de Habitatrichtlijn). In dit artikel staat dat elke lidstaat op basis van de criteria van bijlage III (fase 1) en van de relevante wetenschappelijke gegevens een lijst van gebieden voorstelt, waarop staat aangegeven welke typen natuurlijke habitats van bijlage I en welke inheemse soorten van bijlage II in die gebieden voorkomen. Voor diersoorten met een zeer groot territorium komen deze gebieden overeen met de plaatsen, binnen het natuurlijke verspreidingsgebied van die soorten, die de fysische en biologische elementen vertonen welke voor hun leven en voortplanting essentieel zijn. Voor aquatische soorten met een groot territorium worden deze

gebieden alleen voorgesteld indien het mogelijk is een zone duidelijk af te bakenen die de fysische en biologische elementen vertoont welke voor hun leven en voortplanting essentieel zijn. Zo nodig stellen de lidstaten aanpassingen van de lijst voor in het licht van de resultaten van het in artikel 11 bedoelde toezicht. De lijst wordt binnen drie jaar na kennisgeving van de richtlijn aan de Commissie toegezonden met informatie over elk gebied. Deze informatie omvat een kaart, de naam, de ligging en de oppervlakte van het gebied, alsmede de gegevens die zijn verkregen uit toepassing van de in bijlage III (fase 1) vermelde criteria, en wordt verstrekt op basis van een door de Commissie volgens de procedure van artikel 21 opgesteld formulier.

Artikel 4, tweede lid, van de Habitatrichtlijn

In artikel 4, tweede lid, derde alinea stelt de Commissie de lijst van gebieden van communautair belang vast, waarop de gebieden staan aangegeven met een of meer prioritaire typen natuurlijke habitats of een of meer prioritaire soorten.

Artikel 4, vijfde lid, van de Habitatrichtlijn

Dit artikel bepaalt dat de bepalingen van artikel 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn gelden, zodra een gebied op de lijst is geplaatst die bedoeld is in het tweede lid, derde alinea.

Artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn

Dit artikel stelt dat de lidstaten passende maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet verslechterd in de speciale beschermingszones. Ook zorgen ze ervoor dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen. Dit geldt voorzover die factoren een significant effect kunnen hebben. Daarbij wordt gelet op de doelstellingen van deze richtlijn.

Artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn

In dit artikel staat dat voor een plan of project een passende beoordeling gemaakt moet worden van de gevolgen voor het gebied. Dit geldt voor een plan of project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied of niet direct nodig is voor het beheer van het gebied. Maar dit plan of project kan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen hebben voor een gebied. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.

De bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor zo'n plan of project:

- nadat zij de zekerheid hebben dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten, en;
- nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

Ze letten hierbij op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied. Ze geven toestemming onder voorbehoud van wat dat in lid 4 staat.

Artikel 6, vierde lid, van de Habitatrichtlijn

Artikel 6 lid 4 van de Habitatrichtlijn stelt dat indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, de lidstaat alle nodige compenserende maatregelen neemt om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De lidstaat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen. Wanneer het betrokken gebied een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Commissie, andere dwingende redenen van grootopenbaar belang worden aangevoerd.

2. Beleid

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft de Oosterschelde aangewezen als speciale beschermingszone. Dit heeft hij gedaan op grond van de Vogelrichtlijn. De Oosterschelde is een Natura 2000-gebied (artikel 10a, eerste lid, Natuurbeschermingswet 1998). Dit is zo bepaald in artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen.

Wel aangemeld

In 2003 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Oosterschelde bij de Europese Commissie aangemeld als speciale beschermingszone (artikel 4, lid 1 van de Habitatrichtlijn).

Nog niet aangewezen

De Habitatrichtlijngebieden zijn nog niet aangewezen conform artikel 10a, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. Op 8 december 2004 heeft de Europese Commissie de Habitatrichtlijngebieden, die door Nederland zijn aangemeld, op de communautaire lijst geplaatst. Totdat de formele aanwijzingsprocedure is voltooid gaan we uit van het volgende. We komen artikel 6 van de Habitatrichtlijn na met een beroep op de rechtstreekse werking, of we interpreteren richtlijnconform de artikelen 19d en verder.

Communautaire lijst

Op 7 december 2004 heeft de Europese Commissie de communautaire lijst vastgesteld voor de Atlantische biografische regio. Nederland hoort bij deze regio. Zodra een gebied op de communautaire lijst is geplaatst, zoals nu dus het geval is, zijn de bepalingen van artikel 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn voor dat gebied van toepassing.

Dat betekent dat we een aanvraag tot vergunningverlening (ex artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998) rechtstreeks aan artikel 6, tweede, derde en vierde lid, van de Habitatrichtlijn moeten toetsen. Dit moet op grond van artikel 10 van het EG-verdrag op het moment dat een derde belanghebbende hierom vraagt. Het kan ook betekenen dat we artikel 19d, eerste lid, volgens de bepalingen uit de Habitatrichtlijn moeten uitleggen wanneer het beschermde natuurmonument overlapt met het Habitatrichtlijngebied.

Jurisprudentie

De bevoegdheid van gedeputeerde staten tot het verlenen van een vergunning ex artikel 19d, eerste lid Natuurbeschermingswet 1998 voor een Vogel- en Habitatrichtlijngebied en het richtlijnconform interpreteren van dit artikel voor zover de activiteit effecten heeft op het gedeelte Habitatrichtlijngebied, is in haar jurisprudentie meerdere malen door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State bevestigd, recentelijk nog in een uitspraak van 24 oktober 2007 (docnr 0760; LJN: BB6344):

- Gelet op artikel V van de Wet van 20 januari 2005 geldt het aanwijzingsbesluit van de Oosterschelde tot SBZ/Vogelrichtlijn (VR) als besluit ex artikel 10a NBwet 1998. De uit artikel 19d NBwet 1998 voortvloeiende verplichtingen strekken derhalve tot bescherming van de Oosterschelde voor zover dit gebied is aangewezen als SBZ/VR.

Nu de Oosterschelde op de communautaire lijst is geplaatst, geldt op grond van artikel 4, lid 5, Habitatrichtlijn (HR) artikel 6, lid 3, HR voor het gebied. Omdat het gebied niet is aangewezen ex artikel 10a dan wel artikel 12 NBwet 1998, geldt artikel 19d NBwet 1998 niet voor het HR-gebied.

- Gezien de mogelijke aantasting van de door de HR beschermde habitats, dient te worden bezien hoe artikel 6, lid 3, HR hier kan worden toegepast. Zoals de ABRS eerder heeft overwogen in haar uitspraak in de zaak Texel, moet voordat wordt toegekomen aan de vraag of een artikel van de HR rechtstreekse werking heeft, worden nagegaan of het van toepassing zijnde nationale recht richtlijnconform kan worden geïnterpreteerd.

I.c. gaat het om een gebied dat niet alleen op de communautaire lijst staat, maar tevens is aangewezen als SBZ/VR. Deze aanwijzing geldt als een aanwijzing ex artikel 10a NBwet 1998, zodat artikel 19d van toepassing is op het VR-gebied de Oosterschelde. De Afdeling ziet geen beletsel artikel 19d NBwet richtlijnconform uit te leggen in die zin dat dit voorschrift tevens het uit artikel 6, lid 3, HR voortvloeiende beschermingsregime voor het HR-gebied de Oosterschelde omvat.

Natura 2000-doelendocument

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft ambtelijke concepten van het Natura 2000-doelendocument en gebiedendocumenten voor de verschillende Natura 2000-gebieden voor commentaar aan overheden en maatschappelijke organisaties voorgelegd. Onder deze gebieden valt ook de Oosterschelde. Dit deed het ministerie in december 2005.

In het document zijn kernopgaven voor de verschillende Natura 2000-landschappen geformuleerd. Voorbeelden van deze landschappen zijn Duinen en Noordzee, Waddenzee en Delta. In juni 2006 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dit doelendocument vastgesteld.

Instandhoudingsdoelstellingen

In januari 2007 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 111 Natura 2000-gebieden ter inzage gelegd. De Oosterschelde valt onder deze 111 gebieden.

In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgave uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten. Het Natura 2000-doelendocument en het ontwerpbesluit voor de Oosterschelde worden in de overweging bij de aangevraagde vergunning betrokken. Meer over de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

Beleidsplan Oosterschelde

In 1995 heeft de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan Oosterschelde 1995 vastgesteld. Dit beleidsplan beschrijft een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied. Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is de hoofddoelstelling als volgt: "Het behoud en zo mogelijk versterking van de natuurlijke waarden, met inachtneming van de basisvoorwaarden van een maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder vooral de visserij, wordt begrepen."

In 2000 is de Stuurgroep Oosterschelde opgeheven en kwam de beleidsuitvoering in handen van het bestuur van het in 2000 opgerichte Nationaal Park Oosterschelde. Het Beheers- en Inrichtingsplan Nationaal Park Oosterschelde zet het beleid van het Beleidsplan Oosterschelde 1995 voort. Het Nationaal Park Oosterschelde heeft dit inrichtingsplan in 2001 vastgesteld. Dit plan stelt dat de huidige natuurwaarden in de Oosterschelde zo groot zijn dat ingrijpen in de natuurlijke processen, om het verdwijnen van die natuurwaarden te voorkomen, gerechtvaardigd is.

Omgevingsplan Zeeland 2006-2012

In 2006 heeft Provinciale Staten van Zeeland het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 vastgesteld. Dit omgevingsplan is een integratie van het provinciale streek-, milieubeleids- en waterhuishoudingsplan. Het omgevingsplan zet in op een dynamisch en aantrekkelijk Zeeland. Enerzijds is het een beleidsuitwerking dat voor concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en het stedennetwerk en anderzijds voor behoud en versterking van de groenblauwe oase die Zeeland is kiest. Het plan stelt dat het goed gaat met de Zeeuwse natuurgebieden, maar onvoldoende goed met de Zeeuwse natuur. Weliswaar krijgen steeds meer gebieden een natuurbestemming, toch zijn er nog steeds plant- en diersoorten die het veld moeten ruimen door versnippering en de kwaliteit van de omgeving. Behoud van biodiversiteit vraagt om voortgaan op de weg te komen tot een duurzaam en robuust ecologisch netwerk.

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat er voor zeer kwetsbare en waardevolle gebieden sprake is van een beschermingsregime. Binnen dit regime zijn nieuwe projecten, plannen of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van een gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Dit beschermingsregime sluit aan bij het afwegingskader in de Nota Ruimte voor de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast geldt voor deze gebieden nationale en internationale wetgeving zoals de Natuurbeschermingswet 1998 en de grondwaterbeschermingsgebieden.

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat de bescherming tegen overstromingen door klimaatverandering en zeespiegelstijging weer actueel is. Het garanderen van duurzame veiligheid is daarom van groot belang. De aanpak van de zogenoemde zwakke schakels moet prioriteit hebben. Zeeland heeft, juist vanwege haar ligging in de frontlinie, de ambitie ruimte te bieden voor experimenten op het gebied van de kustverdediging. Zeeland wil een laboratorium worden, waar kennis opgedaan wordt die wereldwijd ingezet kan worden in gebieden die evenals Zeeland geconfronteerd zullen gaan worden met de gevolgen van de klimaatverandering.

Deel C. Gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen Oosterschelde

Hieronder leest u in paragraaf 1 een algemene gebiedsbeschrijving van het Natura 2000-gebied Oosterschelde. In paragraaf 2 beschrijven we zeer gedetailleerd de instandhoudingsdoelen van het gebied. De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning, zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning. Dat is zo, totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zijn vastgesteld.

1. Gebiedsbeschrijving van Oosterschelde

1.1 Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de Schelde. In 1986 is de Oosterschelde van de zee afgesloten door een stormvloedkering, die de getijdenwerking nog in enige mate toelaat. Als gevolg van de getijdenstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats. Dit veroorzaakt een wisselend patroon van schorren, slikken en droogvallende platen (het intergetijdengebied), ondiep water en diepe getijdengeulen.

In de monding van de Oosterschelde bevinden zich de diepste stroomgeulen die plaatselijk een diepte bereiken van 45 meter. Tussen deze stroomgeulen en in het gebied ten oosten van de Zeelandbrug bevinden zich uitgestrekte gebieden met ondiepe wateren met zandbanken. In het oosten en noorden van het gebied komen grote oppervlakten slikken voor.

Binnendijs worden langs de oever een groot aantal karrenvelden, inlagen en kreekrestanten tot het gebied gerekend. Deze gebieden bestaan voornamelijk uit vochtige graslanden en open water. Het water, het intergetijdengebied en de binnendijs gelegen gebieden vormen samen het leefmilieu voor de rijke flora en fauna van het gebied. De grote variatie aan milieutypen in het gebied gaat gepaard met een grote diversiteit aan dier- en plantensoorten. Deze variatie aan milieutypen wordt bepaald door factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling.

Vogelrichtlijngebied Oosterschelde

De Oosterschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De kustwateren (zout), intergetijdengebied, schorren en binnendijkse gronden (o.a. brakke inlagen) vormen namelijk samen het leefgebied van een aantal vogelsoorten dat beschreven staan in de Vogelrichtlijn. In Bijlage I van de Vogelrichtlijn staat een aantal vogelsoorten opgenoemd dat in de Westerschelde hun leefgebied heeft (artikel 4.1). Ook fungeert het gebied als broed-, rui- en overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (artikel 4.2).

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat we het voortbestaan en/of de voortplanting van de vogelsoorten zo veel mogelijk ondersteunen. Het gebied vormt een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel dat de vogels zo goed mogelijk beschermt.

Habitatrichtlijngebied Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde behoort tot het Natura 2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Oosterschelde is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden, die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren. Ook nieuwe natuur valt binnen dit gebied, als dit noodzakelijk is om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden hebben is alleen rekening gehouden met vereisten die te maken hebben met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

2. Instandhoudingsdoelstellingen van Oosterschelde

2.1 Hoofddlijnen van de Natura 2000-doelen

De Oosterschelde behoort tot de Natura 2000-gebieden. In juni 2005 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Natura 2000-Contourennotitie uitgebracht. Hierin staan de kaders voor de Natura 2000-doelen. Hieronder leest u enkele hoofddlijnen van deze doelen.

De doelen zijn:

- bijdragen aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie;
- bijdragen aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk, zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;

- behouden en herstellen van de ruimtelijke samenhang met de omgeving voor de duurzame instandhouding van natuurlijke habitats en soorten, die in Nederland voorkomen;
- behouden en herstellen van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied. Dit geldt voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd;
- behouden en herstellen van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding. Dit geldt voor de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

De doelen zijn verder uitgewerkt in het doelendocument van juni 2006 en de ontwerpbesluiten die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 9 januari 2007 ter visie heeft gelegd.

Voor alle grote wateren geldt dat behoud of herstel van de ruimtelijke samenhang tussen geulen, ondieptes, platen en kwelders (of schorren) en de bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen van groot belang zijn.

2.2 Kernopgaven voor de Oosterschelde

In het doelendocument is voor de Oosterschelde een aantal kernopgaven geformuleerd. Deze zijn:

- Behoud van slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedende vogels en rustgebieden voor de gewone en grijze zeehond.
- Behoud en herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en gedijregime en als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling van kwaliteit binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis en voor broedvogels (kluut, sterns) en als hoogwatervluchtplaats, overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

2.3 Instandhoudingsdoelen voor de Oosterschelde

De kernopgaven zoals u ze hierboven heeft gelezen, zijn in het ontwerpbesluit 'Oosterschelde' van 9 januari 2007 vertaald in instandhoudingsdoelen.

Voor de *habitattypen* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1160 Grote, ondiepe krekens en baaien: behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit.
- H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia spp.* en andere zoutminnende planten: uitbreiding van de oppervlakte en het behoud van de kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A).
- H1320 Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*): behoud van de oppervlakte.
- H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*): behoud van de oppervlakte en de kwaliteit van de schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) en uitbreiding van de oppervlakte en het behoud van de kwaliteit van schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (subtype B).
- H7140 Overgangs- en trilveen: uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Voor de *habitatrichtlijnsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1340 Noordse woelmuis: uitbreiding van de verspreiding, de omvang en het behoud van de kwaliteit van het leefgebied voor de uitbreiding van de populatie.
- H1365 Gewone zeehond: behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie voor een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied.

Voor de *broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
 - A132 Kluut ten minste 2.000 paren;
 - A137 Bontbekplevier ten minste 100 paren;
 - A191 Grote stern ten minste 4.000 paren;
 - A193 Visdief ten minste 6.500 paren;
 - A195 Dwergstern ten minste 300 paren.
- Uitbreiding van de omvang en/of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
 - A138 Strandplevier ten minste 220 paren.
- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van:
 - A194 Noordse stern ten minste 20 paren.

Voor de *niet-broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
 - A004 Dodaars gemiddeld 80 vogels
 - A005 Fuut gemiddeld 370 vogels
 - A007 Kuifduiker gemiddeld 8 vogels
 - A017 Aalscholver gemiddeld 360 vogels
 - A026 Kleine zilverreiger gemiddeld 20 vogels
 - A034 Lepelaar gemiddeld 30 vogels
 - A043 Grauwe gans gemiddeld 2.300 vogels
 - A045 Brandgans gemiddeld 3.100 vogels
 - A046 Rotgans gemiddeld 6.300 vogels
 - A048 Bergeend gemiddeld 2.900 vogels
 - A050 Smient gemiddeld 12.000 vogels
 - A051 Krakeend gemiddeld 130 vogels
 - A052 Wintertaling gemiddeld 1.000 vogels
 - A053 Wilde eend gemiddeld 5.500 vogels
 - A054 Pijlstaart gemiddeld 730 vogels
 - A056 Slobeend gemiddeld 940 vogels
 - A067 Brilduiker gemiddeld 680 vogels
 - A069 Middelste zaagbek gemiddeld 350 vogels
 - A103 Slechtvalk gemiddeld 10 vogels
 - A125 Meerkoet gemiddeld 1.100 vogels
 - A130 Scholekster gemiddeld 24.000 vogels
 - A132 Kluut gemiddeld 510 vogels
 - A137 Bontbekplevier gemiddeld 280 vogels
 - A138 Strandplevier gemiddeld 50 vogels
 - A140 Goudplevier gemiddeld 2.000 vogels
 - A141 Zilverplevier gemiddeld 4.400 vogels
 - A142 Kievit gemiddeld 4.500 vogels
 - A144 Drieteenstrandloper gemiddeld 260 vogels
 - A149 Bonte strandloper gemiddeld 14.100 vogels
 - A157 Rosse grutto gemiddeld 4.200 vogels
 - A160 Wulp gemiddeld 6.400 vogels
 - A161 Zwarte ruiter gemiddeld 310 vogels
 - A162 Tureluur gemiddeld 1.600 vogels
 - A164 Groenpootruiter gemiddeld 150 vogels
 - A169 Steenloper gemiddeld 580 vogels

We gaan hierbij steeds uit van het seizoensgemiddelde.

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied van:
 - A037 Kleine zwaan
- Behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
 - A143 kanoet gemiddeld 7.700 vogels

2.4 Instandhoudingsdoelstellingen versus 'oude doelstellingen'

Naast de doelstellingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn blijven ook de doelstellingen vanuit de aanwijzing van de Oosterschelde als beschermd natuurmonument van kracht. Deze doelstellingen hebben betrekking op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van dat deelgebied (artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998), en wel zoals het is bepaald in het vervallen besluit. We noemen dit verder: 'de oude doelen'.

Gaan deze oude doelstellingen over Natura 2000-waarden, dan vallen ze onder de instandhoudingsdoelstellingen zoals u ze hiervoor heeft gelezen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura 2000-doelen te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat de doelen om tegenstrijdig beheer vragen. In die gevallen gaan de Natura 2000-doelen voor. Dit doen we om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In het in voorbereiding zijnde beheerplan voor het Natura 2000-gebied worden de oude doelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Net als de overige instandhoudingsdoelen. Ook wordt dan uitgewerkt waar, gezien de oude doelen, achteruitgang van het natuurschoon de natuurwetenschappelijke betekenis toegestaan wordt ten gunste van Natura 2000-doelen.

2.5 De oude doelen voor de Oosterschelde

Binnen het Natura 2000-gebied Oosterschelde gelden de oude doelen voor de deelgebieden 'Oosterschelde-buitendijks' en 'Oosterschelde-binnendijks'.

Voor 'Oosterschelde-buitendijks' gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het gebied als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in het West-Palearctische gebied.
- Behoud van het ecologisch samenhangende geheel van open water, platen, slikken en schorren.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen die te danken zijn aan de verscheidenheid van milieuomstandigheden.
- Behoud van:
 - minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen (blaaswier, darmwervevegetaties, klein en groot zee gras, Engels slijkgras, zee kraal, zee aster, kwelder gras, schorrezout gras, lamsoor, zee weegbree, gewone zoutmelde, strandkweek, zeealsem, rood zwenkgras, zilte rus, melkkruid, Engels gras, schorrekruid, strandmelde, spiesmelde, reukloze kamille, klein slijkgras, knotswier, groefwier en suikerwier),
 - het nationale en internationale belang als overwinteringsgebied, doortrekgebied en permanente verblijfplaats voor een groot aantal vogelsoorten (scholekster, kanoetstrandloper, bonte strandloper, wulp, tureluur, zilverplevier, steenloper, smient, pijlstaart, bergeend, rotgans, brandgans, kleine zwanen, kolganzen, rietganzen, tureluur, wilde eend, visdief, bontbekplevier, strandplevier en kluut)
 - de aquatische zoutwaterlevensgemeenschappen (zeepokken, mosselen, kokkels, platte slijkgaper, wadpiper, draadworm, zager, nonnetje, zeeduizendpoot, wadslakje, alikruik, strandkrab, garnaal, slijkgarnaal, wilde mosselbanken, fauna van dijkvlooiingen met zakpijpen, zeedahlia's, zeeanjelier, sponzen, oesters, alikruiken, zeepokken, kreeft, zee kat, zeedonderpad, zeenaald, zwarte grondel, botervis, snotolf en harnasmannetje)
 - met vele soorten plantaardig en dierlijk plankton en vissen (schol, schar, bot, tong, haring en sprot) dankzij de goede waterkwaliteit en het (potentiële) leefgebied voor de zee hond.
- Behoud van het weidse karakter en ongereptheid uit een oogpunt van natuurschoon.

Voor 'Oosterschelde-binnendijks' gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het gebied, in samenhang met de binnendijkse natuurgebieden, als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in de West-Palearctische trekzone voor vogels.
- Behoud van de inlagen, karrevelden, kreekresten, eendenkooien en een graslandgebied.
- Behoud van de belangrijke ecologische en geohydrologische relaties met de Oosterschelde.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen dankzij de verscheidenheid in milieuomstandigheden, met name die van getijloze zoute en brakke milieus van gradiëntsituaties van zout naar zoet en van nat naar droog.
- Behoud van:
 - de functie als leefgebied voor haas, konijn, mol, wezel, bunzing, hermelijn, noordse woelmuis en rugstreppad.
 - minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen, waarin zeldzame plantensoorten voorkomen (zee kraal, schorrekruid, schorrezout gras, kweldergrassen, zilte rus, zee aster, melkkruid, kamgras, rood zwenkgras, veldgerst, duizendblad, kattedoorn, kleine klaver, riet, zeebies, spiesmelde, slanke waterbies, moeraszout gras, valse voszegge, zomprus, ruppia, schedefonteinkruid, zilte watteranonkel, zannichellia, duinriet, zee groene zegge, moeraswespenorchis, bleekgele droogbloem, stijve ogentroost, duindoorn, fraai duizenguldenkruid, zilte zegge, lidsteng, rode waterereprijs, matenbies, zeerus, zee groene rus, kleine lisdodde, brede stekelvaren, wijfjesvaren, moerasvaren, veenmos, oeverzegge, moeraswilgenroosje, waterzuring, lisdodde, oeverzegge, cyperzegge, tweerijige zegge, scherpe zegge, braam, galigaan, geelhartje, rietorchis, greppelrus, krielparnassia, kwelderzegge, strandbiet, zee winde, blauwe zeedistel, harig wilgeroosje, rietzwenkgras, lamsoor, gevlekte orchis, tener fonteinkruid, gedoorn dhoornblad, watteranonkel, kweek, grote brandnetel, breedbladige orchis, addertong, gewone vlier, meidoorn en hondsdrif).
 - Behoud als broedgebied (bosrietzanger, rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterhoen, meerkoet, dodaars, kievit, scholekster, tureluur, grutto, kluut, bontbekplevier, strandplevier, kokmeeuw, visdief, noordse stern, eenden, kleine plevier, tijtjaf, winterkoning, spotvogel, bruine kiekendief en blauwborst), foerageergebied (kluut, tureluur, kievit, grutto, smient, rotgans) en pleisterplaats van nationaal en internationaal belang voor kust- en weidevogels, ganzen, eendachtigen en steltlopers.
- Behoud van de variatie in de elementen water, land, dijken, vegetatietypen en vogelrijkdom uit het oogpunt van natuurschoon.

2.6 Toetsingskader

De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning. Dat is zo, totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zijn vastgesteld.